VEDVARENDE ENERGI

Dette faktablad forklarer EU's politikker vedrørende vedvarende energi, de hidtidige resultater og målene for fremtiden samt fastlægger de retlige rammer for vedvarende energi. Det indeholder også oplysninger om EU's foranstaltninger til fremme af sol-, vind-, havenergi og geotermisk energi samt biobrændstoffer og vedvarende brint og beskriver Europa-Parlamentets rolle i udformningen af EU's politik for vedvarende energi.

RETSGRUNDLAG OG MÅLSÆTNINGER FOR EU'S POLITIK FOR VEDVARENDE ENERGI

Artikel 194 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fastsætter følgende mål for EU's energipolitik:

— at sikre energimarkedets funktion

— at sikre energiforsyningssikkerheden

— at fremme energieffektivitet og energibesparelser samt udvikling af nye og vedvarende energikilder

— og at fremme sammenkobling af energinet.

POLITISKE RESULTATER INDEN FOR VEDVARENDE ENERGI

A. Den europæiske grønne pagt og aftalen om ren industri

Den europæiske grønne pagt, der blev lanceret i 2019, er EU's ambitiøse plan om at omstille sin økonomi og blive klimaneutral senest i 2050 i overensstemmelse med Parisaftalen. Den tager fat på energi-, klima- og miljømæssige udfordringer og har til formål at bryde forbindelsen mellem økonomisk vækst og drivhusgasemissioner.

I februar 2025 offentliggjorde Europa-Kommissionen aftalen om ren industri**.** Aftalen har til formål at reducere CO_2-emissionerne fra industrien og støtte virksomhedernes konkurrenceevne og samtidig tilskynde dem til at foretage store investeringer i rene teknologier, vedvarende energi og produktionskapacitet.

B. Direktivet om vedvarende energi

Direktivet om vedvarende energi trådte i kraft i december 2018. I direktivet fastsættes det juridisk bindende mål om at øge andelen af vedvarende energi i EU's samlede energiforbrug til **42,5 % inden 2030** og kræver, at der gøres en indsats for at nå op på 45 %, hvilket er en opjustering fra 32 % i 2023. Dette afspejler ikke blot EU's nye klimaambitioner, men også behovet for hurtigt at skifte væk fra russiske fossile brændstoffer og gøre EU mere energiuafhængigt.

Direktivet om vedvarende energi fremskynder også tilladelsesprocedurerne for projekter om vedvarende energi. Den maksimale tid til at godkende nye anlæg i områder, der prioriteres til vedvarende energi, er 12 måneder, mens den andre steder er 24 måneder.

Ved direktivet fastsættes følgende sektorspecifikke delmål for EU-landene:

— i **industrisektoren** (herunder fremstillingsvirksomhed, minedrift, bygge- og anlægsvirksomhed og energiintensiv forarbejdning): et ikkebindende mål om at øge brugen af vedvarende energi med 1,6 % om året og et retligt bindende mål om, at 42 % af den brint, der bruges i industrien, kommer fra vedvarende energikilder i 2030 og stiger til 60 % i 2035

— i **byggesektoren**: et ikkebindende mål på 49 % for andelen af vedvarende energi senest i 2030. Målene for opvarmning og køling skal stige med 0,8 procentpoint om året frem til 2025 og med 1,1 procentpoint fra 2026 til 2030 med udgangspunkt i andelen i 2020

— i **transportsektoren**: et retligt bindende mål om enten et mål på 29 % for andelen af vedvarende energi inden for transport senest i 2030 eller en reduktion af drivhusgasemissionerne på 14,5 % ved øget anvendelse af avancerede biobrændstoffer og vedvarende brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, såsom brint

— inden for **fjernvarme og fjernkøling**: et ikkebindende mål om en årlig gennemsnitlig stigning på 2,2 procentpoint i andelen af energi fra vedvarende energikilder og overskudsvarme og -kulde inden for fjernvarme og fjernkøling

— inden for **forskning og innovation**: et ikkebindende mål om, at 5 % af den nyligt installerede kapacitet til vedvarende energi skal komme fra innovative teknologier inden 2030.

Direktivet om vedvarende energi fastsætter et juridisk bindende kollektivt mål for EU. I stedet for at fastsætte topstyrede nationale mål skal EU-landene i henhold til forordningen om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen indsende nationale bidrag, der er i overensstemmelse med det EU-dækkende mål, i deres 10-årige nationale energi- og klimaplaner for perioden 2021-2030.

De nationale energi- og klimaplaner overvåges hvert andet år gennem statusrapporter og vurderes af Kommissionen, som kan udstede henstillinger og træffe foranstaltninger på EU-plan for at sikre, at de overordnede EU-mål opfyldes.

1. Fremme af investeringer og samarbejde

Ved direktivet om vedvarende energi skitseres forskellige måder, hvorpå EU-landene kan fremme investeringer i vedvarende energikilder, herunder støtteordninger, oprindelsesgarantier, fælles projekter og samarbejde med lande uden for EU samt bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer.

Direktivet tilskynder også til samarbejde mellem EU-landene, f.eks.: i) landene kan acceptere **statistiske overførsler**, hvorved en mængde vedvarende energi fratrækkes et lands tal og lægges til et andet lands, uden at energien rent faktisk skifter hænder, ii) to eller flere EU-lande kan **medfinansiere projekter om vedvarende energi** og aftale at dele den producerede energi, og en del af projektet kan medregnes i hvert lands mål og iii) lande kan medfinansiere **fælles støtteordninger** for at tilskynde til produktion af vedvarende energi i et eller flere lande og dele omkostninger og fordele.

2. Finansieringsmekanisme for vedvarende energi

Ved forordningen om Unionens finansieringsmekanisme for vedvarende energi fastsættes en EU-finansieringsmekanisme med henblik på at hjælpe landene med at nå deres individuelle og fælles mål for vedvarende energi. Finansieringsmekanismen blev oprettet som en del af direktivet om vedvarende energi.

Finansieringsmekanismen forbinder lande, der bidrager til finansieringen af projekter (bidragydende lande), med lande, der indvilliger i at få nye projekter bygget op på deres områder (værtslande). Sådanne projekter kan finansieres med bidrag fra EU-midler, nationale budgetter eller den private sektor, og den energi, de producerer, tæller med i alle deltagende landes mål for vedvarende energi.

C. Transeuropæiske energinet

De transeuropæiske energinet (TEN-E) er en politik, som fokuserer på at forbinde EU-landenes energiinfrastruktur, hvilket bringer det i overensstemmelse med målsætningen om at opnå klimaneutralitet inden 2050. Ved TEN-E-forordningen fra 2022 blev der fastsat EU-regler for den grænseoverskridende energiinfrastruktur.

Den omfatter:

— **11 prioriterede korridorer**, herunder sammenkobling af nord-syd-elnettet, udvikling af grænseoverskridende offshore-elnet, sammenkobling af brintinfrastruktur og sammenkobling af lande og regioner, der i øjeblikket har isolerede elnet, såsom Irland og Den Iberiske Halvø

— **tre prioriterede tematiske områder**: udbredelse af intelligente net, intelligente gasnet og et grænseoverskridende net til CO_2-fangst og -lagring

— **projekter af fælles interesse**: projekter mellem mindst to EU-lande, der i væsentlig grad forbedrer markedsintegrationen, konkurrencen og forsyningssikkerheden, og som integrerer vedvarende energi og bidrager til EU's klima- og energimål og

— **projekter af gensidig interesse**: minder om projekter af fælles interesse, men gennemføres mellem EU-lande og de lande uden for EU, der er berettiget til at deltage i sådanne projekter. De medfører socioøkonomiske nettofordele for EU.

Derudover fremmer den integrationen af vedvarende energikilder og nye rene energiteknologier i energisystemet fremhæver betydningen af offshorevindkraft for dekarboniseringen af EU's energiforsyning, udelukker fremtidige naturgasprojekter fra EU-finansiering og foreslår måder at forenkle og fremskynde tilladelses- og godkendelsesprocedurerne.

D. REPowerEU-planen

Dette er EU's plan for at udfase energiimporten fra Rusland og sikre stabile priser ved at spare energi, diversificere forsyningerne og øge produktionen af vedvarende energi. Planen blev lanceret i maj 2022, tre måneder efter starten på Ruslands invasion af Ukraine, med en finansieringspakke på 300 mia. EUR.

For at opfylde sit mål om at standse al import af russiske fossile brændstoffer til EU inden udgangen af 2027 fokuserer REPowerEU på at fremskynde omstillingen til vedvarende energi. Delvist takket være denne plan har EU nu en samlet installeret

solenergikapacitet og en kumulativ vindkapacitet på henholdsvis mere end 400 og 300 gigawatt (GW).

Mere end 47 % af EU's elektricitet kommer i dag fra vedvarende energikilder, og alene væksten i vindkraft siden 2022 svarer til produktionen fra ca. 200 kulfyrede kraftværker.

E. Den fremtidige revision af energibeskatningsdirektivet

I juli 2021 offentliggjorde Kommissionen som en del af EU's bestræbelser på at reducere drivhusgasemissionerne med 55 % senest i 2030 i forhold til 1990-niveauet et forslag til omstrukturering af EU-rammen for beskatning af energiprodukter og elektricitet som led i revisionen af energibeskatningsdirektivet. Forslaget drøftes i øjeblikket i Rådet for Den Europæiske Union, hvor repræsentanter for EU's nationale regeringer skal revidere og godkende det, inden det kan træde i kraft. Rådets afgørelser om beskatning kræver enstemmighed.

I henhold til forslaget vil brændstoffer blive beskattet på grundlag af deres miljøpåvirkning snarere end deres volumen. De mest skadelige brændstoffer vil blive beskattet med de højeste satser, og skattefritagelser for visse fossile brændstoffer såsom dem, der anvendes til opvarmning, lufttransport eller fiskeri, vil blive udfaset.

I februar 2025 opfordrede Kommissionen i sin handlingsplan for energi til overkommelige priser som led i aftalen om ren industri EU's nationale regeringer til at afslutte deres revision af forslaget til energibeskatningsdirektiv. For at imødekomme visse landes bekymringer blev det fremhævet, at regeringerne stadig vil kunne anvende visse skatter (såsom afgifter på elregninger og moms) på en fleksibel måde for at holde omkostningerne nede for deres borgere.

EU-TILTAG VEDRØRENDE SPECIFIKKE VEDVARENDE ENERGIKILDER

A. Solenergi

EU's strategi for solenergi, der blev lanceret i 2022 som en hjørnesten i REPowerEU-planen, havde til formål at fordoble solcellekapaciteten ved at levere over 320 GW solcelleenergi senest i 2025 (mere end dobbelt så meget som i 2020) og 600 GW senest i 2030. Dette vil være tilstrækkeligt til at levere elektricitet, opvarmning og køling til ca. 45 mio. bygninger i EU.

Direktivet om bygningers energimæssige ydeevne omfatter en retlig forpligtelse, der skal indfases, til at montere solcellepaneler på nye offentlige bygninger, erhvervsbygninger og beboelsesejendomme samt en strategi for at fordoble anvendelsen af varmepumper i fjernvarmesystemer og kommunale varmesystemer. I henhold til direktivet skal EU-landene identificere og vedtage planer for særligt egnede områder for projekter om vedvarende energi for at maksimere offentlighedens accept og begrænse indvirkningen på andre arealanvendelser og miljøet. Tilladelsesprocedurerne på disse områder samt på eksisterende tage forkortes og forenkles.

B. Offshoreenergi

Den 19. november 2020 offentliggjorde Kommissionen en EU-strategi for offshore vedvarende energi. Det oprindelige mål var at øge EU's offshorevindkraftkapacitet fra

12 GW i 2020 til over 60 GW senest i 2030 og 300 GW senest i 2050. I strategien fastsættes der også mål for havenergi (såsom energi produceret ved hjælp af bølger, tidevandsenergi, omdannelse af termisk energi og saltholdighedsgradient) på 1 GW senest i 2030 og 40 GW senest i 2050. Disse mål blev opjusteret i december 2024 til i alt 88 GW fra alle vedvarende offshoreenergikilder senest i 2030 og 360 GW senest i 2050.

I 2024 havde EU en samlet offshorevindenergikapacitet på 21 GW. Det er nok til at forsyne omkring 3 millioner husstande med strøm.

C. Biobrændstoffer og biogas

Biobrændstoffer og biogas defineres i direktivet om vedvarende energi som henholdsvis flydende og gasformige transportbrændstoffer fremstillet af biomasse. Avancerede biobrændstoffer fremstilles ved hjælp af biomasse fra affald eller andre afgrøder, der ikke har nogen indvirkning på arealanvendelsen til fødevareproduktion, mens førstegenerationsbiobrændstoffer typisk fremstilles af olie- eller sukkerafgrøder.

Direktivet om vedvarende energi indeholder et retligt bindende kombineret delmål på 5,5 % for avancerede biobrændstoffer (som generelt stammer fra nonfoodbaserede råstoffer) og vedvarende brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse (hovedsagelig vedvarende brint og brintbaserede syntetiske brændstoffer) i andelen af vedvarende energikilder, der leveres til transportsektoren.

Dette mål inkluderer et mindstekrav om, at vedvarende brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, skal udgøre mindst 1 % af andelen af vedvarende energikilder, der leveres til transportsektoren i 2030.

D. Brint

Brint er afgørende for mange industriprocesser såsom olie- og gasraffinering, gødningsproduktion og fremstilling af kemikalier og plast. Det har også mange anvendelsesmuligheder som et miljøvenligt og vedvarende alternativ til fossile brændstoffer, f.eks. som transportbrændstof eller som reduktionsmiddel i stålproduktionen. Ved forbrænding af brint dannes der vand som affaldsprodukt og ingen drivhusgasser.

Brint fremstilles dog typisk ved at lade damp reagere med methan. Methan er ikke blot i sig selv en kraftig drivhusgas, men denne proces udleder kuldioxid som et affaldsprodukt.

Vedvarende brint fremstilles derimod ved hjælp af en elektrolyseproces, der drives af vedvarende energi, og er dermed klimaneutral.

I juli 2020 indførtes ved strategien for integration af energisystemet og ved strategien for brint målet om at opnå mindst 6 GW elektrolyseanlæg til vedvarende brint og produktion af op til 1 mio. ton vedvarende brint i EU inden 2024. Strategierne havde også 40 GW og 10 mio. ton inden 2030 som målsætning.

EU forbrugte ca. 7,5 mio. ton brint i 2023.

E. Geotermisk energi

Interessen for geotermisk energi er steget i de seneste år i erkendelse af dens store potentiale som varme- og elektricitetskilde. I 2023 blev geotermisk energi føjet til EU's liste over vedvarende energikilder.

I 2025 udgjorde geotermisk energi 0,2 % af EU's elforsyning og 0,7 % af varmeforsyningen.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

I 2024 opfordrede Parlamentet i sin beslutning om potentialet ved geotermisk energi som en vedvarende kilde til opvarmning og køling Kommissionen til at fremlægge en geotermisk EU-strategi, der giver vejledning til EU-landene og de lokale myndigheder om anvendelse af geotermisk energi. Parlamentet fremførte, at dette var nødvendigt for at hjælpe EU med at opfylde sit mål om som minimum at tredoble den andel af energiefterspørgslen, der dækkes af solvarme og geotermisk energi senest i 2030, som bebudet i EU's strategi for solenergi.

I juni 2025 vedtog Parlamentet beslutninger om aftalen om ren industri og om elnet: rygraden i EU's energisystem. Ved beslutningen om aftalen om ren industri anerkendes det, at vedvarende energi sammen med kerneenergi for de medlemsstater, der vælger at anvende den, er afgørende for at opnå et rent og sikkert energimiks. Ved beslutningen om elnet, hvor der tages hensyn til en forventet stigning på 60 % i elforbruget inden 2030, fremhæves det voksende behov for at integrere en betydelig andel af variabel vedvarende energi i elnettet, som bør tilpasses et mere decentraliseret, digitaliseret og fleksibelt elsystem.

Yderligere oplysninger om dette emne findes på hjemmesiden for Udvalget om Industri, Forskning og Energi (ITRE) eller på Europa-Parlamentets hjemmeside for vedvarende energi.

Matteo CIUCCI / Valentina Richard-Romei
05/2026